

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์ตามพื้นที่การจดทะเบียนของสหกรณ์ ทั้งหมด 192 ราย ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วย พื้นฐานส่วนบุคคล และพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร กับตัวแปรตามคือ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์ที่มีต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติไคสแควร์ (Chi-square) สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การเลี้ยงปลาประมาณ 3-4 ปี มีสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักสหกรณ์ โดยรู้จักมาประมาณ 4 ปี หรือโดยเฉลี่ยแล้วรู้จักประมาณ 3.66 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ และไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์อื่น ส่วนเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่การเลี้ยงปลาประมาณ 3-5 ไร่ โดยที่ดินนั้นเป็นที่ดินของตนเอง ทั้งหมด ด้านเงินทุนในการเลี้ยงปลา เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง รวมทั้งมีการกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นๆ อีกด้วย เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตร ในส่วนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ จะใช้การกู้เงินในลักษณะสินเชื่อปัจจัยการผลิตมาจากสหกรณ์ในส่วนของการกู้เงินจะกู้มากกว่า

80,000 บาทต่อหนึ่งรอบการเลี้ยงปลา ในการเลี้ยงปลามีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน โดยอาชีพการเลี้ยงปลานี้เกษตรกรทำเป็นอาชีพเสริมจากการทำเกษตรกรรมอื่นๆ เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร เป็นต้น มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 15,001-20,000 บาท ในส่วนของรูปแบบการขายปลา เกษตรกรส่วนใหญ่ขายปลาให้พ่อค้าคนกลางโดยผ่านนายหน้าซื้อปลา แต่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะขายปลาให้พ่อค้าคนกลางผ่านสหกรณ์ มีลักษณะการขายปลา ขายแบบคัตขนาด เบอร์ 1 จะจำหน่าย ราคาประมาณ 55-59 บาท/กิโลกรัม เบอร์ 2 จำหน่ายราคาประมาณ 50-52 บาท/กิโลกรัมเบอร์ 3 จำหน่ายราคาประมาณ 35-39 บาท/กิโลกรัม และเบอร์ 4 จำหน่ายราคาประมาณ 24-27 บาท/กิโลกรัม

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาน้ำจืดบ้านต้าเมืองพะเยา จำกัด

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์ประมาณร้อยละ 54 เป็นสมาชิกของสหกรณ์เลี้ยงปลาน้ำจืดบ้านต้าเมืองพะเยา จำกัด ซึ่งได้รู้จักสหกรณ์ และได้ใช้บริการจากสหกรณ์ แต่เกษตรกรอีกเกือบครึ่งหนึ่งนั้นไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ บางรายเคยเป็นสมาชิกแต่ลาออก และบางรายไม่เคยเป็นสมาชิกแต่พอจะรู้จัก เคยได้ยื่นข้อ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อีกทั้งบางรายไม่เคยรู้จักสหกรณ์เลย ในกลุ่มนี้จึงไม่ได้สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสหกรณ์ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยถ้าสหกรณ์จะมีการขยายสาขาไปตามจุดที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา และเป็นสมาชิกสหกรณ์เป็นจำนวนมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) กับความเหมาะสมของที่อยู่ของสหกรณ์ โดยตั้งอยู่ที่ บ้านต้าพระแล ต.บ้านต้า อ.เมือง จ.พะเยา (ค่าเฉลี่ย 4.09) ข้อความ “ประธานสหกรณ์เป็นผู้มีความรอบรู้ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาเป็นอย่างดี” (ค่าเฉลี่ย 3.93) “สหกรณ์สามารถช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาได้” (ค่าเฉลี่ย 3.82) “สหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหาพ่อค้าคนกลางกดราคาปลาได้” (ค่าเฉลี่ย 3.79) “การคัตขนาดปลา โดยพนักงานของสหกรณ์มีความเป็นธรรม” (ค่าเฉลี่ย 3.71) “สหกรณ์มีความน่าเชื่อถือ” (ค่าเฉลี่ย 3.57) และ “ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์น่าสนใจ” (ค่าเฉลี่ย 3.56) และมีความคิดเห็นในระดับเฉยๆ กับข้อความ “สหกรณ์มีประธานสหกรณ์ที่ท่านรู้จัก และดำเนินงานโดยกลุ่มคนที่ท่านรู้จัก จึงทำให้ท่านต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์” (ค่าเฉลี่ย 3.34) และ “กฎเกณฑ์การเป็นสมาชิกสหกรณ์มีความเหมาะสมดี” (ค่าเฉลี่ย 3.12)

ด้านรายได้และผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเฉยๆ ค่าเฉลี่ย 3.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 โดยมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยกับข้อความ “การเป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถสร้างรายได้ได้มากขึ้น” (ค่าเฉลี่ย 3.89) “การเป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถทำให้ชีวิตความ

เป็นอยู่ของท่านดีขึ้น” (ค่าเฉลี่ย 3.83) “การเป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถทำให้ขายปลาได้ราคาดีขึ้น” (ค่าเฉลี่ย 3.82) และข้อความ “การเป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถทำให้หนี้สินลดลง” (ค่าเฉลี่ย 3.45) มีความคิดเห็นระดับเฉยๆกับข้อความ “การขายปลาเองผ่านสหกรณ์ สามารถสร้างรายได้มากกว่าการขายผ่านนายหน้า” (ค่าเฉลี่ย 3.14) และข้อความ “ผลตอบแทนจากการขายปลาเองผ่านนายหน้า เทียบกับขายผ่านสหกรณ์ ไม่มีความแตกต่างกัน” (ค่าเฉลี่ย 3.14) และมีความคิดเห็นระดับไม่เห็นด้วยกับข้อความ “ผลตอบแทนจากการถือหุ้นของสหกรณ์เป็นที่น่าพอใจ” (ค่าเฉลี่ย 2.37)

ด้านการบริการของสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 โดยมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยกับข้อความ “ดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์มีความเป็นธรรมดีแล้ว” (ค่าเฉลี่ย 4.06) “อาหารปลาที่จำหน่ายโดยสหกรณ์มีราคาถูกกว่าท้องตลาด” (ค่าเฉลี่ย 4.02) “ปัจจัยการผลิตที่สหกรณ์จำหน่ายมีมากพอสำหรับสมาชิก” (ค่าเฉลี่ย 3.72) “การให้บริการของสหกรณ์สะดวกและรวดเร็ว” (ค่าเฉลี่ย 3.66) และ “การบริการของสหกรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของท่านได้” (ค่าเฉลี่ย 3.43) และมีความคิดเห็นระดับเฉยๆกับข้อความ “ขั้นตอนการซื้อปัจจัยการผลิตจากสหกรณ์ไม่มีความยุ่งยาก” (ค่าเฉลี่ย 3.37) “แม้ว่าจะมีเงินลงทุนเลี้ยงปลา แต่ก็จำเป็นต้องพึ่งสหกรณ์” (ค่าเฉลี่ย 3.06) “การบริการของสหกรณ์เป็นกันเอง” (ค่าเฉลี่ย 2.82) และ “สหกรณ์มีประโยชน์ เพราะมีบริการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ” (ค่าเฉลี่ย 2.65)

ด้านการส่งเสริมความรู้ และอาชีพของสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ย 4.22 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 โดยมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ “การทัศนศึกษา คูงานนอกสถานที่จะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลามากขึ้น” (ค่าเฉลี่ย 4.35) และข้อความ “สหกรณ์เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และชุมชน” (ค่าเฉลี่ย 4.29) และมีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยกับข้อความ “สหกรณ์สามารถจัดการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในหัวข้อต่างๆได้” (ค่าเฉลี่ย 4.18) และข้อความ “ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่ได้รับจากสหกรณ์ตรงกับความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา” (ค่าเฉลี่ย 4.08)

ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อสหกรณ์

การจัดสรรปัจจัยการผลิต เกษตรกร 3 ท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า อาหารปลาที่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาเป็นสินเชื่อนั้นเกษตรกรทุกคนต้องการอาหารปลา ทำให้เกษตรกรที่มีเส้นสายในสหกรณ์ได้อาหารปลาก่อนทั้งที่เกษตรกรท่านอื่นลงชื่อไว้ก่อนแล้ว และมีการให้ญาติพี่น้องที่ไม่ได้เลี้ยงปลา แต่มีบ่อสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อเอาโควตาอาหารปลาด้วย

การช่วยเหลือเมื่อปลาน็อคตาย เกษตรกรท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า ปลาของตนนั้นใกล้จะขายได้แล้ว แต่ประสบปัญหาปลาน็อคตาย เนื่องจากสภาวะอากาศ และมีเกษตรกรหลายท่านประสบปัญหานี้ด้วยเช่นกัน ตนและเกษตรกรท่านอื่นๆจึงต้องการขายปลา ก่อนครบกำหนดการขาย เพราะเกรงว่าถ้าปล่อยไว้จะทำให้ปลาตายทั้งบ่อและขาดทุนได้ จึงติดต่อสหกรณ์ แต่สหกรณ์จับปลาให้เกษตรกรที่เป็นญาติก่อนซึ่งประสบปัญหาน้อยกว่าตนหรือเกษตรกรท่านอื่น จึงเห็นว่า เมื่อเกษตรกรประสบปัญหาต่างๆสหกรณ์ควรให้ความช่วยเหลือกับเกษตรกรที่ประสบปัญหามากก่อน และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.600$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.255$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.380$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.290$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.276$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.742$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.330$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.759$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.007^*$) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการบริการของสหกรณ์ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.316$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.070$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.252$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ประสบการณ์การเลี้ยงปลาที่

แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ด้านรายได้และผลตอบแทน และด้านการส่งเสริมความรู้ และอาชีพ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเลี้ยงปลากับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าประสบการณ์การเลี้ยงปลาที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.002^*$) และมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.008^*$) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ประสบการณ์การเลี้ยงปลาที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.402$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.144$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ประสบการณ์การเลี้ยงปลาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้ และอาชีพ

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่การเลี้ยงปลากับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าพื้นที่การเลี้ยงปลาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.817$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.561$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.789$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.465$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า พื้นที่การเลี้ยงปลาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าสภาพการถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.008^*$) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า สภาพการถือครองที่ดินที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.752$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.203$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.410$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า สภาพการถือครองที่ดินที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทนด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงินกู้กับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าจำนวนเงินกู้ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.504$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.152$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.896$) และ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.415$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า จำนวนเงินกู้ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.143$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.079$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.149$) และ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.266$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่น กับความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.000^*$) มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.000^*$) และมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.000^*$) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ด้านรายได้และผลตอบแทน และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.585$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.000^*$) และมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.002^*$) ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า

สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.063$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.070$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่าความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.683$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ($\text{sig} = 0.645$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ ($\text{sig} = 0.924$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ ($\text{sig} = 0.694$) ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์มีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ มีความคิดเห็นระดับเห็นด้วยในด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านการบริการของสหกรณ์ และมีความคิดเห็นระดับเฉยๆในด้านรายได้และผลตอบแทน สอดคล้องกับผลการศึกษาของรัศมี (2553) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาทั้บวมในกระชังที่มีการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทเอกชนในเขตอำเภออดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจต่อการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทเอกชนในระดับมาก ในด้านสถานที่ให้บริการในการทำสัญญา การให้คำแนะนำ และมีความพึงพอใจในด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงออกถึงความเหมาะสมของสหกรณ์ ทัศนคติและความพึงพอใจของเกษตรกร และเมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือมีค่าไม่สูงมากเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้ ด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 19% ของค่าเฉลี่ย

ด้านรายได้และผลตอบแทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 20% ของค่าเฉลี่ย ด้านการบริการของสหกรณ์ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13% และด้านการส่งเสริมความรู้ และอาชีพ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15% ของค่าเฉลี่ย แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไม่มาก หรือมีความคิดเห็นที่คล้ายๆกัน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า พื้นฐานส่วนบุคคล คือ เพศ และอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร ส่วนระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรในด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ด้านรายได้และผลตอบแทน และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ แต่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรในการบริการของสหกรณ์ แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของเกษตรกรมีผลต่อการแสดงออกทางความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ และประสบการณ์การเลี้ยงปลาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ แต่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทน อาจเนื่องมาจากทัศนคติ การรับรู้และมุมมองการวิเคราะห์ที่มาจากระดับการศึกษา และประสบการณ์การเลี้ยงปลาของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของถาวร สกาวงค์ (2550) ในประเด็นที่ว่า เพศ และอายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้า อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์ และไม่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มผลิตกาแฟคั่วบด และสอดคล้องในประเด็นของประสบการณ์ความรู้ในการแปรรูปกาแฟคั่วบด มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มผลิตกาแฟคั่วบด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม คือ พื้นที่เลี้ยงปลา รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนเงินกู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร ส่วนสภาพการถือครองที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านรายได้และผลตอบแทน ด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ แต่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของงามวิ จันทาทพ (2552) พบว่า พื้นที่การปลูกสับปะรด รายได้รวมของครอบครัว และแหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการผลิตสับปะรดไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดี แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติพงษ์ คำคง (2553) พบว่า ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลา รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน และภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงปลานิลแปลงเพศ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ แต่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ด้านรายได้และผลตอบแทน และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ อาจเนื่องจากเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกจะรับรู้และวิเคราะห์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของสหกรณ์ เปรียบเทียบเกี่ยวกับรายได้และผลตอบแทน และรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้และอาชีพของสหกรณ์ ได้แตกต่างจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ แต่ในด้านการบริการ เกษตรกรพอจะมีความรู้ด้านนี้มาบ้างอาจเนื่องมาจากอิทธิพลของคนในกลุ่มสหกรณ์ เพื่อนผู้เลี้ยงปลา จึงอาจทำให้มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของปรีฉัตร ทับทอง (2549) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกผักปลอดสารพิษ เนื่องจากเกษตรกรได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีจากการพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร และเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มยังมีอิทธิพลในด้านการชักจูงและโน้มน้าวการจัดสินใจด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นกับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ น่าจะเป็นไปได้ที่ การเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นจะทำให้รับรู้ถึงรายได้และผลตอบแทนที่แตกต่างกันของสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด กับสหกรณ์หรือชุมนุมการเกษตรอื่นที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และทำให้เกิดการตอบสนองในด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์อื่น แต่ในด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ การเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นหรือไม่นั้น ไม่ได้มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรเลย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า ความต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกร สาเหตุประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อสหกรณ์อยู่ในระดับเดียวกัน จึงทำให้แสดงความคิดเห็นออกมาไม่ต่างกันถึงแม้ว่าจะมีความต้องการเป็นสมาชิกแตกต่างกันก็ตาม

5.3 ข้อค้นพบ

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด ผู้ศึกษาได้มีข้อค้นพบจากการศึกษาดังนี้

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทนอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งอยู่ในระดับมาก สหกรณ์สามารถใช้ข้อดีทั้ง 3 ด้านนี้เป็นสิ่งที่จะช่วยในการจูงใจเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์มาเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเป็นสิ่งที่รักษาสมาชิกสหกรณ์ไว้

เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ในระดับเฉยๆ สหกรณ์ควรจะแก้ไขเกี่ยวกับการบริการต่างๆเช่น ระยะเวลารอคอยปัจจัยการผลิตให้เร็วยิ่งขึ้น ลดความยุ่งยากในขั้นตอนการสั่งซื้อปัจจัยการผลิต ให้บริการอย่างเป็นกันเอง และปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้มีความสะดวก รวดเร็ว เป็นต้น

ตัวแปรที่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นของเกษตรกร คือ ระดับการศึกษา มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทน สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ และด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพ และสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นด้านรายได้และผลตอบแทน ดังนั้นในการทบทวนกิจกรรมของสหกรณ์ และปรับปรุงสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้การปรับปรุงนั้นมีผลต่อความคิดเห็นในทางที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

5.4 ข้อเสนอแนะต่อสหกรณ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด ผู้ศึกษาได้มีข้อเสนอแนะต่อสหกรณ์ ดังนี้

1. เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ด้านการส่งเสริมความรู้และอาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความคิดเห็นต่อสหกรณ์ด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และด้านรายได้และผลตอบแทนอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งอยู่ในระดับมาก สหกรณ์สามารถใช้ข้อดีทั้ง 3 ด้านนี้เป็นสิ่งที่จะช่วยในการจูงใจเกษตรกรที่ยังไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์มาเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเป็นสิ่งที่รักษาสมาชิกสหกรณ์ไว้
2. เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการบริการของสหกรณ์ในระดับเฉยๆ สหกรณ์ควรที่จะแก้ไขเกี่ยวกับการบริการต่างๆ เช่น ระยะเวลารอคอยปัจจัยการผลิตให้เร็วยิ่งขึ้น ลดความยุ่งยากในขั้นตอนการสั่งซื้อปัจจัยการผลิต ให้บริการอย่างเป็นกันเอง และปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้มีความสะดวก รวดเร็ว เป็นต้น หรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริการของสหกรณ์ให้แก่เกษตรกร
3. เกษตรกรยังเข้าใจผิดเกี่ยวกับข้อความ “สหกรณ์มีประโยชน์เพราะเป็นแหล่งเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำเท่านั้น” สหกรณ์รวมถึงหน่วยงานทางภาครัฐควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการประมง หรือเกษตรกรอื่นให้เข้าใจว่าสหกรณ์มีประโยชน์และช่วยเหลือเกษตรกรอย่างไร เป็นการลดปัญหาเงินกู้ของสหกรณ์ด้วย
4. ในการทบทวนการดำเนิน การปรับปรุง และพัฒนาสหกรณ์ ควรคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของเกษตรกรด้วย เช่น ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่น
5. สหกรณ์ควรปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส อยู่ภายใต้ความถูกต้องและความยุติธรรม เพื่อให้เกษตรกรรับรู้ จดจำ และเผยแพร่กันปากต่อปากในทางที่ดีของสหกรณ์

5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวโน้มของตัวแปรอิสระ (ยกตัวอย่างเช่น ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา และการรับรู้ เป็นต้น) ที่มีผลต่อความคิดเห็น เพื่อทราบแนวโน้มของความคิดเห็นที่มีผลกระทบจากตัวแปรอิสระนั้นว่าเป็นไปในทางลบ หรือทางบวก
2. เนื่องจากการศึกษานี้ ศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเชิงพาณิชย์ทั้งหมด ซึ่งมีทั้งเกษตรกรที่รู้จัก และไม่รู้จักสหกรณ์ ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรกลุ่มที่ไม่รู้จักสหกรณ์สามารถตอบแบบสอบถามได้ ควรมีการให้ความรู้ เกี่ยวกับสหกรณ์ ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และการบริการของสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่ประมงที่รับผิดชอบดูแลสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด ทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรู้จักสหกรณ์ด้วย
3. จากการศึกษาครั้งนี้ เกษตรกรที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่ต้องการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรยังไม่ต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์